

BOGANMELDELSE

Hvordan ser det ud, når man kobler to stykker uafhængig litteratur sammen ud fra fællestræk i de bagvedliggende teoretiske principper?

Forum Mentum har bedt Bjarne W. Andresen (2011126) bidrage med et nyt eksempel på bøger, der har fællestræk, men er tiltænkt forskelligt publikum. Vi bringer her den fjerde og sidste anmeldelse, som er en kombination af den skønlitterære bog *Tag gaden tilbage* og den skønlitterære fortælling *Hviskeleg*.

Polly bor i Hirtshals og vil gerne noget mere. Hun ved bare ikke, hvad "noget mere" er. Da hun begyndte på gymnasiet i Hjørring, åbnede der sig en verden, hvor det ikke var fiskeri, dåseøl og borede knallerter, der var omdrejningspunktet for ungdommen. Alligevel føler hun sig heller ikke hjemme der. Det hjælper, da hun bliver veninde med Caro, som er lederen i en gruppe piger, som fører et mere tiltrækkende liv.

Hvor resten af gruppens piger åbenbart lever på forældrenes penge + hvad de kan trække ud af fyrene omkring sig, er Polly stadig afhængig af den indtægt, hun får ved at filetere fisk. Som så mange andre unge, der lever i grænselandet mellem to kulturer, prøver hun at få det bedste ud af begge dele. Det går langt hen ad vejen også meget godt for Polly, indtil en aften, hvor en fest løber lidt af sporet.

Polly når at have sex med tre forskellige. Det er egentlig gode og rare oplevelser for hende, som hun ikke fortryder. Hun har ingen problemer med det, hvis det ikke lige var for, hvad alle andre kan tænke om hende. Andre synes ikke, det er specielt sejt at have tre one nights stands samme aften. Heller ikke, selv om den sidste af dem måske er begyndelsen til et egentligt forhold.

Katastrofen går først op for Polly, da hun bliver klar over, at den ene af fyrene var Caros kæreste, Wales. Hun ryger ud i kulden både i pigegruppen og blandt sine gamle venner fra Hirtshals. Et billede af Polly sammen med fyren bliver lagt ud på Facebook, hvor hun helt mister kontrollen over, hvem der fortæller hvilke historier om hende.

I desperation stikker hun af i sin morfars kutter. Kutteren viser sig at gemme på en hemmelighed om Pollys mor, som er død i en færdselsulykke, da Polly var fire. Det fører hende en tur over et stormfuldt hav; til Norge.

I slutningen af *Tag gaden tilbage* konfronterer Polly sine plænder. Hun tager gaden tilbage bl.a. ved at fortælle sin version til pigegruppen: "*Det var ikke mig, der kneppede hendes kæreste. Vi kneppede hinanden. Og jeg vidste ikke, at det var hendes kæreste. Eller at ham, jeg kneppede med, overhovedet havde en kæreste. Men burde Wales ikke selv have vidst, at han havde sådan en?*"

KORT OM ANMELDER

Bjarne W. Andresen er uddannet både lærer, pædagog og master i børnelitteratur. Bjarne er litteraturredaktør på pædagogen.dk, hvor anmeldelserne også kan læses, dog uden den sammenhæng vi har bedt om, og så er Bjarne medlem af Mensa.

Citatet viser, hvad *Tag gaden tilbage* er særdeles velegnet til. Bogen kan ses som et debatoplæg. Hvad kan man tillade sig at gøre og hvad ikke? Er der forskel på, hvad piger og fyre kan tillade sig og hvorfor? Ved at lade Polly være fortællerstemmen, lægger forfatterne de voksne forforståelser på hylden. Det er en væsentlig pointe, at Pollys handlinger i sig selv ikke medfører noget ubehag for hende. Det er omgivelsernes reaktioner, der får snebolden til at rulle. Alt efter synsvinkel kan det være en løftet pegefinger om at tænke over konsekvenserne af sine handlinger, eller det kan være en påmindelse om ikke at gå så meget op i, hvad andre tænker. Bogen lader det være åbent, hvilken morale, man udleder af den.

Inden Polly kommer med i pigegruppen på gymnasiet, fører hun et slags dobbeltliv. Hun syr selv det tøj, som er alt for prangende til fiskefabrikken og slænget på havnen, hvor hun ellers hænger ud. I en garnbutik har hun fået en gine billigt. "*Mens jeg hver morgen, modstræbende, trak i Hirtshals-uniformen; jeans, striktrøje og regnfrakke, agerede ginen min lyske dobbeltgænger, der i tavshed udlevede mine vildeste fantasier om glimmer, glitter, læder og tyl*".

En del af omtalen af *Tag gaden tilbage* har pointeret, at den foregår i en del af Danmark, som ligger langt fra det København, meget af tidens YA (Young Adult) har som ramme. Ingen tvivl om, at det i vestkystbyer og andre vil være et populært element. Og Københavner-unge har sikkert også godt af at læse om virkeligheder, som ikke ligner deres; og er lige så danske. Men egentlig er det karaktererne og handlingen, som driver fortællingen. Polly kunne lige så godt have boet i en anden mindre by, uanset om Aalborg, Aarhus eller København var den nærmeste store by. Temaerne er almene: Ønsket om at høre til i en gruppe, tankerne om den første gang, modsætningerne mellem at bevare sine rødder og at styrke sine vinger.

Titel: Tag gaden tilbage
Kategori: Skønlitteratur
Forlag: Gyldendal
Forfattere: Sarah Engell
 og Sanne Munk Jensen
Sider: 269

Anmeldelse af *Opvækst i provinsen*

Eva og John Gulløv har lavet en antropologisk undersøgelse af geografiske, sociale og kulturelle forskelle mellem land og by. Feltarbejdet er sket i 2016-2017 på Tønder-egnen, og det er der kommet en på mange måder spændende bog ud af. Den rejser også mange spørgsmål, som desværre ikke besvares.

Baggrunden for undersøgelsen er alvorlig nok. To tredjedele af en ungdomsårgang flytter væk i hvert fald for en periode. Det betyder, at den unge må klare sig uden sit netværk; de jævnaldrende flytter ofte forskellige steder hen (selv om Aarhus og København er foretrukne studiebyer) og familien bliver tilbage.

Jeg savner, at *Opvækst i provinsen* giver et sammenligningsgrundlag. Mange steder er det underforstået, at forfatterne har observeret noget, som ligger uden for normen, men de angiver ikke nogen norm.

Det skal ikke forstås sådan, at Tønder-egnen altid beskrives

negativt. Det mangfoldige Tønder sammenlignes med det ensartede miljø i Nordsjælland, og i det hele taget hører vi om et samfund med overvejende optimisme og resurser. Det er til gengæld uklart, om det er Tønder eller Nordsjælland, som er eksponent for et gennemsnit, en norm. Når "*provinsen*" indgår i bogens titel, kunne man godt ønske sig en definition af netop provinsen. Er Nordsjælland også provins, eller er det et appendiks til København? Og er Aarhus, Odense osv. en del af provinsen i bogens forståelse?

I øvrigt deler børnene (og flere af de unge) opfattelsen af, at deres område er at foretrække frem for andre steder i Danmark, som er præget af larm og stress. I landsbyen udenfor Tønder, som også indgår i undersøgelsen, kan man være, som man vil, og de to unge, Lukas og Emil, føler sig privilegerede i forhold til københavnere, fordi de (københavnere) "*ved mindre*" om jagt, traktorer osv. Deres jævnaldrende, Michael, mener, at hans far godt kunne tænke sig, at sønnen flyttede tilbage, når "*jeg havde været ude at bo i København og studeret og været der, mens jeg var ung.*"

Forældrene lægger vægt på, at børn skal opføre sig ordentligt. Også her savner jeg en referencegruppe, for hvilke forældre gør ikke det? Der kan være forskelle på, hvad man forstår ved at opføre sig ordentligt, men det er ikke beskrevet.

Der kommer billeder for læserens indre blik, når Gulløv og Gulløv deler deres observationer. Vi hører bl.a. om en sommerfest i børnehaven. Forældrene placerer sig på tæpper på samme måde, som en klasse danner grupper, hvis børnene får lov selv: Man sætter sig med dem, man kender ... og de marginaliserede familier sidder i udkanten og kigger på de andres rygge. Det er en øjenåbner for, at man som pædagog også bør overveje, hvordan familierne skal kunne placere sig til en sommerfest, hvis man har et relationelt mål med arrangementet.

Det kan undre, at sproget ikke er nævnt andet end i bibemærkninger ("...mens de måske hjemme slår over i sønderjysk" og "ikke alene taler børnene mere eller mindre distinkt sønderjysk, ..."). Man kunne forestille sig, at det har enorm betydning at skulle tage en videregående uddannelse på andet end sit modersmål, og at det også har betydning for, om man flytter tilbage til sin fødeegn igen, at der her tales et sprog, man mestrer. Der henvises dog til Astrid Ravn Skovse, som har arbejdet med den vinkel. Mange gange i *Opvækst i provinsen* nævnes Bourdieu, og ifølge den franske sociolog er sproget en væsentlig del af den kapital, individet har med sig. Ordforrådet fejler ikke noget hos børnene, tværtimod har flere af dem et imponerende detaljeret sprog, når de taler om håndværk og landbrug. Det kommer sikkert af, at en hel del hjælper forældre indenfor disse erhverv.

I det afrundende kapitel gør *Opvækst i provinsen* op med fordommen om, at de dygtige søger væk, og at unge foretrækker storbyens livsstil. Det er snarere omvendt: "At succes i uddannelsessystemet skubber børn væk fra det lokale" (fordi uddannelse ikke er lokalt forankret). Der ligger en implicit kritik af uddannelsessystemet, som favoriserer alt det, som storbyen står for:

Vi ser det i børnehaverne, hvor nogle af børnenes endnu vage, men dog engagerede forestillinger om forskellige arbejdsprocesser eller optagethed af dyr, ikke indgår i sprogtest, kompetencekortlægninger eller er afsat for systematisk pædagogisk tænkning og udbygning. I stedet udføres det skoleforberedende arbejde som en præsentation af abstrakte vidensformer (f.eks. tal- og bogstavkendskab) og træning i kropsdisciplinering (sidde stille, række hånden op) løsrevet fra børnenes erfaringsgrundlag. Herved sker der på én gang en underkendelse af de stedspecifikke vidensformer, som børnene har, og en betoning af værdien af en steduaafhængig viden, som bekræfter børnene fra de mest uddannelsesorienterede hjem i det, de allerede kan.

Som modvægt til denne konstatering spørger Gulløv og Gulløv, om man kan styrke skole og uddannelse, så de snarere end at afvikle bidrager til at udvikle lokalsamfund. De stiller forslag om en mere "stedsensitiv" uddannelsessatsning. *Opvækst*

Titel: Opvækst i provinsen
Kategori: Faglitteratur
Forlag: Aarhus Universitetsforlag
Forfattere: Eva Gulløv og John Gulløv
Sider: 194

i provinsen viser nødvendigheden, men den har ingen præcise svar. Svarene må komme fra de politikere, som har ansvaret nationalt og kommunalt. Og det må komme fra professionsudøverne, som gennem deres daglige praksis kan bestemme, hvilken vej, de er med til at vise for børn og unge.

AFRUNDING VED BJARNE

De seneste fire numre af Forum Mentum har bragt makkerpar af boganmeldelser: En fagbog og en skønlitterær (børne) bog med et fælles tema.

Grundet sygdom er jeg desværre ikke i stand til at fortsætte med at bidrage. Ideen er efter min mening så god, at det ville være synd at slutte her.

Derfor vil jeg meget opfordre til at melde sig, hvis man har lyst til at overtage.

Skriv til forummentum@mensa.dk, hvis du kan og vil overtage opgaven en eller flere gange.

Bjarne W. Andresen